

Legemidler til barn – hva bør du vite?

Hva bør en farmasøyt kjenne til – og hva kan du gjøre?

Barn er heldigvis sjelden alvorlig syke, men sykdomsspekteret er minst like bredt som hos voksne. Barn er en sammensatt gruppe fra sårbare premature til robuste utvokste tenåringer, og legemiddelbehandlingen spenner fra intensivbehandling av premature på sykehus til pasientveiledning av en ungdom i apotek.

FAKTA OM LEGEMIDLER TIL BARN

- Halvparten av alle barn i alderen 0–9 år får legemidler på resept hvert år.
- Opp til 50 prosent av alle barn følger ikke legemiddelbehandlingen slik det var ment.
- Det kan være vanskelig for barn under 5 år å svelge tablett og kapsler.
- Nasjonalt kompetansenettverk for legemidler til barn består av leger, sykepleiere og farmasøyter, som jobber for å sikre at barn skal få hensiktsmessig og trygg legemiddelbehandling.

Vil du vite mer?

For helsepersonell

www.legemidlertilbarn.no
www.relis.no
www.apokus.no

For pasienter og pårørende

www.tryggmedisin.no
www.tryggmammamedisin.no

TEKST: Nasjonalt kompetansenettverk for legemidler til barn

Hva er spesielt med barn og legemidler?

Barn trenger legemidler som er tilpasset barn. Det må være riktig styrke, egnet formulering og akseptabel smak. Slike legemidler er en sjeldenhets; legemidler har historisk sett vært utviklet for voksne. Dette betyr at legemidler som er godkjent for voksne brukes til barn, også kalt off label-bruk. Barn får også ofte uregistrerte legemidler som er godkjent i andre land, men som ikke er markedsført i Norge. Off label-bruk og bruk av uregistrerte legemidler er ofte godt beskrevet i metodebøker, veiledere og utenlandske oppslagsverk, men informasjonen er ikke alltid enkel å finne. Dette kan by på problemer ved reseptekspedisjon, da det kan bli vanskelig å gi god informasjon om behandlingen.

Kilder og oppslagsverk

Informasjon om barns bruk av et legemiddel er ikke alltid omtalt i SPC (godkjent preparatomtale), eller det finnes ikke en norsk SPC. Det finnes noen gode kilder som beskriver bruk av legemidler til barn:

- British National Formulary for Children (BNFC) – en britisk produsentuavhengig legemiddelhandbok (formulary) for helsepersonell.
- Norsk barnelegeforenings veiledere i akutt og generell pediatri.
- Databaser hos Helsebiblioteket som UpToDate (Lexicomp pediatric) og Micromedex (NeoFax og Pediatrics).

Manipulering av legemidler

Mangel på tilpassede formuleringer til barn kan gjøre det nødvendig å gi legemidlene på en annen måte enn det som er omtalt i SPC. Daglig vurderer farmasøyter for eksempel om et intravenøst legemiddel kan gis peroralt eller om en tablett kan knuses. Det finnes retningslinjer og gode oppslagsverk for slike vurderinger, se www.legemidlertilbarn.no. Et viktig spørsmål: Kan manipulering unngås, for eksempel ved bruk av annet legemiddel i samme gruppe eller ved å bruke et uregistrert eller apotekprodusert legemiddel?

Hvordan kan farmasøyter bidra?

- **Kontrollere!** Dosering av legemidler til barn er ofte basert på vekt, kontroll av korrekt dose er viktig ved utlevering av legemidler i apotek.
- **Involvere!** Det er ikke alltid lett å gi medisin til et barn, særlig ikke når medisinen smaker vondt eller må tas ofte. Mange barn har lettere for å akseptere medisinen når de forstår hvorfor den er viktig. Farmasøyter kan med god informasjon om legemiddelet motivere foreldre og barn til å gjøre medisinopplevelsen god, og dermed øke etterlevelsen. Involver barnet i informasjonen som gis!
- Avhengig av barnets alder kan man gi barnet kontroll over situasjonen. For eksempel kan det brukes klistremerker som motivasjon til å holde styr på dosene i medisinkalenderen. Sjekk ut heftet «Slik vil jeg ta min supermedisin» fra Sykehusapoteket i Trondheim.
- En knust tablett eller pulver fra en kapsel kan smake dårlig. En løsning kan være å blande knust tablett med for eksempel syltetøy. Korn i kapsler må som regel svelges hele. Kanskje finnes det en mikstur? Unngå å blande medisin i melk eller annen mat. Det kan gi en usikker dosering hvis barnet ikke drikker eller spiser opp alt. Barnet kan også senere få avsmak på melk eller maten.
- **Informere!** Anbefal alltid å bruke hensiktsmessig måleredskap (som perorale sprøyter) og sjekk at de brukes korrekt. Dette er viktig også for legemidler som selges uten resept. Gi god informasjon om både dosering og administrering.
- Et viktig råd til foreldrene: Ved oppstart av nye legemidler bør man unngå å gi legemiddelet umiddelbart før sengetid. Barnet bør observeres i omtrent 30 minutter med tanke på allergiske reaksjoner.